

12. 11. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana pracovníků ve zdravotnictví před poraněními ostrými předměty

Zdravotnický personál (lékaři, zdravotní sestry, ošetřovatelé), a zejména pak ti, kteří pracují na specifických odděleních, jako jsou jednotka intenzivní péče nebo operační sály, jsou denně vystaveni riziku infekce v důsledku zranění způsobených injekčními stříkačkami nebo jinými ostrými předměty (skalpely, šicí nástroje, atd.). Řada poranění může vzniknout také nevhodnými pracovními postupy či při likvidaci takových předmětů. Zranění způsobená injekčními stříkačkami a jinými ostrými nástroji jsou dlouhodobě jedněmi z nejčastějších pracovních úrazů zdravotnických pracovníků v Evropě a představují vysoké náklady na zdravotnické systémy a společnost obecně. Odhaduje se, že na území Evropské unie dojde k více než jednomu milionu takových poranění ročně.

Směrnice Rady EU č. 2010/32

Zlepšení pracovních podmínek je jedním z hlavních cílů sociální politiky Evropské unie. K jeho realizaci uzavřeli dne 17. července 2009 organizace HOSPEEM (Evropské sdružení nemocničních a zdravotnických zaměstnavatelů, oborová organizace zastupující zaměstnavatele) a EPSU (Evropská federace odborových svazů veřejných služeb, evropská odborová organizace), které představují evropské sociální partnery, Rámcovou dohodu o prevenci poranění ostrými předměty v nemocnicích a ostatních zdravotnických zařízeních, jejímž cílem je dosažení co nejbezpečnějšího pracovního prostředí. Dohoda pokrývá veškeré jednotlivce, kteří mají pracovní či obdobný vztah se zdravotnickým zaměstnavatelem a jsou vystaveni riziku poranění ostrými předměty. Kromě sester a lékařů se tedy vztahuje i na ostatní zaměstnance, jako uklízečky nebo pomocný technický personál, kteří mohou být zaměstnání třetí stranou a kteří potřebují být zahrnuti, protože mohou také mít při své práci přijít od kontaktu s ostrými zdravotnickými předměty.

K provedení této Rámcové dohody přijala Evropská unie směrnici č. 2010/32/EU, kterou se provádí Rámcová dohoda o prevenci poranění ostrými předměty v nemocnicích a dalších zdravotnických zařízeních. Směrnice č. 2010/32/EU stanovuje konkrétní postupy a preventivní opatření, která mají být přijata, aby se zabránilo poranění ostrými předměty a přenosu infekce při poskytování zdravotnických služeb v nemocnicích a jiných zdravotnických zařízeních. Směrnice stanoví minimální požadavky na právní úpravu, členské státy mohou svobodně přijmout další opatření na ochranu pracovníků ve zdravotnictví.

Základním východiskem prevence je kvalitně vyškolený a přiměřeně vybavený zdravotnický personál. Předcházet riziku infekcí mají zaměstnavatelé zavedením bezpečných systémů práce, které zahrnují používání kvalitní zdravotnické techniky, organizaci práce, odbornou přípravu zdravotnického

personálu nebo používání osobních ochranných prostředků. Je povinností zaměstnavatele zajistit bezpečnost a zdraví zaměstnanců v každém aspektu souvisejícím s výkonem práce. Na druhou stranu je povinností každého zaměstnance, aby vykonával svoji práci s maximální možnou obezřetností a sám se přičinil o bezpečnost a zdraví své i ostatních osob, které s ním při výkonu práce přicházejí do styku.

Pro dosažení co nejbezpečnějšího prostředí na pracovišti se směrnice orientuje na posouzení rizik, které zahrnují stanovení expozice, pochopení důležitosti opatření a dobře organizované pracovní prostředí. Vyhodnocení musí pokrývat všechny situace, při kterých by mohlo dojít ke vzniku poranění. V případě, že výsledky hodnocení rizik odhalí potenciální nebezpečí poranění ostrým předmětem, musí zaměstnavatel toto nebezpečí odstranit nebo alespoň minimalizovat přijetím vhodných opatření, jako např. určením a prováděním bezpečných postupů pro používání a likvidaci ostrých zdravotnických nástrojů a kontaminovaného odpadu a odstranění nadbytečného používání ostrých předmětů.

Součástí opatření vyžadovaných směrnicí je hlášení jakýchkoli nehod nebo mimořádných událostí souvisejících s poraněním ostrými předměty a povinnost zaměstnavatele vypracovat plán postupu řešení případného poranění. Požadavkem směrnice na členské státy je také stanovení účinných, přiměřených a odrazujících sankcí za porušení vnitrostátních předpisů přijatých k provedení této směrnice.

Implementace směrnice č. 2010/32/EU v provedení České republiky

Do českého právního řádu byla směrnice č. 2010/32/EU implementována novelou zákona č. [285/2000](#) Sb., o ochraně veřejného zdraví. Do toho zákona byl vložen nový § 75b stanovující postup při poranění ostrým kontaminovaným předmětem nebo nástrojem. V ostatním bylo shledáno, že vše podstatné je již v české legislativě obsaženo a není tedy třeba dalších doplnění.

Bodná poranění pracovníků ve zdravotnictví tedy nemají v českém právním řádu specifickou právní úpravu, a přestože požadavky na certifikované zdravotnické prostředky, pravidla pro nakládání s kontaminovanými ostrými předměty, způsob jejich likvidace apod. jsou obecně stanoveny zákony[1], jejich prováděcími předpisy[2] a zejména pak vyhláškami ministerstva zdravotnictví[3], existence komplexní úpravy předpokládané směrnicí nebyla naplněna.

Zcela nenaplněn pak zůstal požadavek směrnice 2010/32/EU na stanovení sankčního mechanismu porušení povinností daných směrnicí. I přesto byl způsob implementace směrnice Českou republikou shledán příslušnými orgány Evropské unie jako dostatečný, o čemž lze s ohledem na konkrétnost opatření předpokládaných směrnicí a obecnost české úpravy oprávněně pochybovat. Smyslu směrnice - zvýšení ochrany pracovníků ve zdravotnictví před bodnými poraněními - dle našeho názoru nebylo učiněno za dost a zůstal zde prostor pro řadu zlepšení.

Výše uvedenou skutečnost dokládá mimo jiné také výsledek průzkumu organizace European Biosafety Network o stavu implementace směrnice v různých státech Evropské unie[4]. Z 12 porovnávaných zemí včetně České republiky např. pouze dvě z nich (Německo a Nizozemsko) zavedly zvláštní systém sankcí za porušování pravidel stanovených směrnicí a každá druhá země provedla transpozici způsobem, který by zaručoval uplatnění opatření v praxi.

JUDr. Pavel Široký,
Partner

Mgr. Nikol Španvirtová,
advokátní koncipientka

[CHSH Kališ & Partners s.r.o., advokátní kancelář](#)

Týn 639/1
110 00 Praha 1 - Staré Město

Tel.: +420 221 111 711

Fax: +420 221 111 725

e-mail: office@chsh.cz

[1] Např. zákon č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce, zákon č. [309/2006](#) Sb., o zajištění dalších podmínek BOZP, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zákon č. [251/2005](#) Sb., o inspekci práce, zákon č. [123/2000](#) Sb., o zdravotnických prostředcích a jiné.

[2] Např. nařízení vlády č. [361/2007](#) Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci.

[3] Např. vyhláška č. [306/2012](#) Sb. o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče, vyhláška č. [537/2006](#) Sb., o očkování proti infekčním nemocem.

[4] Prof. Dr. Máximo González Jurado, místopředseda organizace European Biosafety Network; prezentace Analysis of Country Transposition přednesená na mezinárodní konferenci Bezpečnost pracovníků ve zdravotnictví: prevence poranění ostrými předměty, konané dne 30. 8. 2014 v Praze.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Home office v Česku, Německu a Rakousku: je česká právní úprava práce na dálku dostatečně flexibilní?](#)
- [Postoupení pohledávky na náhradu škody v pracovněprávních vztazích](#)
- [Návrh zákona o digitálních platformách přináší více, než se na první pohled zdá](#)
- [Odposlechy na pracovišti, policejní vyšetřování a skončení pracovního poměru](#)
- [Odpovědnost zaměstnance za schodek](#)

- [Konec improvizace v odměňování: zamyšlení nad návrhem transpozice směrnice o transparentním odměňování](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 1. díl](#)
- [Genderový audit jako strategický nástroj zaměstnavatele: Jak se připravit na implementaci směrnice 2023/970?](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)